

методів обробки великих даних, штучного інтелекту та автоматизованих систем підтримки прийняття рішень.

Саме інтеграція традиційних криміналістичних підходів із цифровими технологіями створює передумови для підвищення ефективності протидії кіберзлочинності, своєчасного виявлення кримінальних загроз та формування сучасної системи інформаційно-аналітичного забезпечення правоохоронної діяльності.

Список використаних джерел

1. Вуйма А. В. Цифровий вимір сучасної злочинності: кіберпростір як типова обстановка вчинення кримінальних правопорушень. *Архів кримінології та судових наук*. 2025. Т. 12, № 2. С. 64–70. DOI: 10.32353/acfs.12.2025.05.

2. Галушко П. П. Кіберзлочинність: поняття та соціально-правова природа. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2025. № 1. DOI: 10.32631/vsa.2025.1.66.

3. Сошенко Б. О. Виявлення та документування злочинів у кіберпросторі: проблеми допустимості цифрових доказів і процесуальної доброчесності. *Вісник кримінального судочинства*. 2026. № 1. DOI: 10.59835/2413-5372.2026.1/544-563.

Цуцкірідзе Максим Сергійович,
перший заступник Голови Національної
поліції України – начальник Головного
слідчого управління, доктор юридичних
наук, професор

ІНТЕГРАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ КРИМІНАЛЬНОГО АНАЛІЗУ В СИСТЕМУ КРИМІНАЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН І НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Стрімке ускладнення злочинності в Україні, її організований, транснаціональний та дедалі більш латентний характер, зростання кількості кримінальних проваджень щодо корупційних, кіберзлочинів, а також злочинів, пов'язаних зі збройною агресією РФ, об'єктивно зумовлюють необхідність переходу від традиційної моделі досудового розслідування до моделі, заснованої на аналітичному супроводі кримінального провадження.

Одним із ключових інструментів такого підходу є кримінальний аналіз, який визначається як діяльність, спрямована

на ідентифікацію та точне встановлення взаємозв'язків між відомостями про кримінальні події, причетних до них осіб та інформацією, що надходить із різних джерел, для її подальшого використання правоохоронними органами і судами [1, с. 219].

В Україні кримінальний аналіз протягом останнього десятиліття набув суттєвого інституційного розвитку. Особливої динаміки розвитку та інституційного становлення підрозділи кримінального аналізу в структурі Національної поліції України набули упродовж 2016–2019 років, пройшовши шлях від первинного профільного відділу до самостійного Департаменту кримінального аналізу.

Відповідно до наказу Національної поліції України від 29.12.2019 № 1354 «Про затвердження Положення про Департамент кримінального аналізу Національної поліції України» Департамент кримінального аналізу (далі – ДКА) розробляє, впроваджує та застосовує нові методи та напрями здійснення кримінального аналізу, спрямовані на підвищення ефективності протидії злочинності. ДКА є уповноваженим структурним підрозділом Національної поліції України з проведення, організації та координації інформаційно-пошукової та аналітичної роботи, спрямованої на збір, оцінку та реалізацію інформації, у тому числі інформації з обмеженим доступом, шляхом надання її уповноваженим органам (підрозділам) для вжиття заходів відповідно до їх компетенції, оцінювання ризиків, а також використання її для забезпечення виконання функцій, покладених на поліцію.

Основними завданнями ДКА є:

1) організація та здійснення інформаційно-аналітичної діяльності для реалізації повноважень поліції;

2) визначення стратегічних напрямів роботи, шляхів розвитку кримінального аналізу в діяльності органів та підрозділів поліції;

3) забезпечення взаємодії та координації діяльності органів (підрозділів) поліції у сфері кримінального аналізу, а також збір, обробка, узагальнення та аналіз інформації з метою протидії злочинності;

4) забезпечення формування та підтримка функціонування автоматизованих інформаційних систем, що утворюються в процесі здійснення оперативно-розшукової та аналітичної діяльності;

5) у межах компетенції, відповідно до вимог міжнародного та вітчизняного законодавства, участь у здійсненні інформаційної взаємодії з правоохоронними органами іноземних держав і міжнародними організаціями [2].

Водночас, попри інституційне становлення кримінального аналізу, його процесуальна інтеграція у систему кримінального судочинства залишається неповною. КПК України не містить легального визначення кримінального аналізу та не встановлює процесуального статусу його результатів. Крім того, відповідно до статті 84 КПК України аналітичні довідки, звіти та інші аналітичні продукти не належать до самостійних процесуальних джерел доказів, що зумовлює дискусії щодо меж і порядку їх використання у кримінальному провадженні [3].

На практиці результати кримінального аналізу виконують три основні функції. По-перше, орієнтувальну, коли вони використовуються для формування слідчих версій, планування слідчих (розшукових) дій та визначення напрямів розслідування. По-друге, обґрунтовальну, коли аналітичні матеріали використовуються під час підготовки клопотань про застосування заходів забезпечення кримінального провадження чи проведення окремих процесуальних дій. По-третє, допоміжну доказову, коли аналітичний продукт може бути долучений до матеріалів провадження як документ відповідно до статті 99 КПК України за умови можливості перевірки джерел інформації, методики його підготовки та дотримання процесуальних вимог.

У правоохоронній практиці Європейського Союзу кримінальна аналітика та доказування чітко розмежовуються. Зокрема, відповідно до ст. 29 та Додатку II Регламенту (ЄС) 2016/794 Європейського Парламенту та Ради від 11 травня 2016 року, у діяльності Європолу застосовується система оцінки інформації «4×4», яка передбачає незалежне визначення надійності джерела та достовірності отриманих даних [4]. Такий підхід забезпечує простежуваність походження аналітичних висновків та можливість їх подальшої перевірки. В Україні уніфікований стандарт оцінювання джерел інформації наразі відсутній, що негативно впливає на процесуальне використання результатів кримінального аналізу.

Основними проблемами інтеграції кримінального аналізу у кримінальне судочинство є: 1) відсутність єдиного законодавчого визначення кримінального аналізу та його видів; 2) невизначеність

процесуального статусу аналітичних продуктів; 3) недостатня взаємодія між аналітичними, оперативними та слідчими підрозділами; 4) відсутність єдиних цифрових механізмів обміну аналітичною інформацією; 5) необхідність забезпечення відповідності використання аналітичних продуктів стандартам справедливого судового розгляду та практиці ЄСПЛ.

З огляду на зазначене доцільними є такі напрями вдосконалення законодавства та практики: 1) законодавче визначення поняття кримінального аналізу, його видів та завдань; 2) уточнення процесуального статусу аналітичних матеріалів у КПК України із розмежуванням їх орієнтувальної та доказової функцій; 3) оновлення відомчих стандартів здійснення кримінального аналізу та уніфікація форм аналітичних продуктів; 4) розвиток організаційної взаємодії між аналітичними, оперативними та слідчими підрозділами; 5) створення захищених цифрових механізмів інформаційної взаємодії між підрозділами кримінального аналізу та іншими суб'єктами кримінального провадження з метою оперативного використання результатів кримінального аналізу; 6) розроблення методичних рекомендацій щодо використання результатів кримінального аналізу для слідчих, прокурорів і суддів.

Таким чином, кримінальний аналіз вже став важливим інструментом сучасної правоохоронної діяльності, однак його процесуальна інтеграція у кримінальне судочинство потребує комплексного нормативного врегулювання. Законодавче визначення статусу аналітичних продуктів, запровадження єдиних стандартів їх підготовки та використання, розвиток міжвідомчої взаємодії й цифрової інтеграції сприятимуть підвищенню ефективності досудового розслідування при одночасному забезпеченні процесуальних гарантій учасників кримінального провадження та відповідності національної практики стандартам статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Список використаних джерел

1. Благута Р. І., Мовчан А. В. Новітні технології у розслідуванні злочинів: сучасний стан і проблеми використання : монографія. Львів : ЛьвДУВС, 2020. 256 с.

2. Департамент кримінального аналізу (у складі кримінальної поліції). Офіційний веб-сайт Національної поліції

України. URL: <https://npu.gov.ua/pro-policiyu/struktura-nacionalnoyi-policiyi/departament-kriminalnogo-analizu>

3. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. *Верховна Рада України* : [сайт] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>

4. Regulation (EU) 2016/794 of the European Parliament and of the Council of 11 May 2016 on the European Union Agency for Law Enforcement Cooperation (Europol). *Official Journal of the European Union*. 2016. L 135. P. 53–114. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/794/oj/eng>

Черних Єлизавета Олександрівна,
головний інспектор Департаменту
кримінального аналізу Національної
поліції України

ВІЗУАЛЬНА РЕКОНСТРУКЦІЯ ПОДІЙ: МЕТОДИКА СТВОРЕННЯ ВІДЕОХРОНОЛОГІЙ ТА ЇХ ВПЛИВ НА СПРИЙНЯТТЯ

Сучасні реалії функціонування правоохоронних органів характеризуються високим рівнем напруженості у відносинах із суспільством. Зростання кількості нападів на поліцейських під час виконання ними службових обов'язків та низький рівень довіри до правоохоронної системи створюють ситуацію, за якої будь-який інцидент може бути інтерпретований упереджено або навмисно викривлений. У таких умовах відеодокази (наприклад записи з бодікамер або камер відеоспостереження) стають найпереконливішим джерелом інформації, оскільки вони створюють враження «безпосередньої присутності» та демонструють цільну картину подій.

Відеохронологія сьогодні виконує функцію «німого свідка», який фіксує об'єктивні дані навіть у тих ситуаціях, де людська пам'ять виявляється ненадійною через стрес або де свідчення сторін є суперечливими. Часова лінія подій на основі відеоданих сприймається як найбільш переконливий інструмент, що створює ілюзію присутності. Це активує стан, відомий у психології як «наївний реалізм» [1, с. 540], схильність людини вірити, що побачене є повним, об'єктивним та єдино правильним відображенням дійсності. Глядач відчуває себе розташованим у